

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Боряна Ламбрева

НМА „Проф. Панчо Владигеров“

професионално направление 8.3. Музикално и танцово изкуство

за дисертационния труд

на

Павлета Ангелова Седова

**„Синергитичният подход при обучението на поп и джаз
изпълнители“**

за

присъждане на образователна и научна степен „доктор“ в

професионално направление 8.3. Музикално и танцово изкуство

Научен ръководител: доц. д-р Желка Табакова

Преди всичко искам да започна становището си като направя една съществена уговорка. Аз не съм специалист в областта на поп и джаз пеенето. Единствената причина да участвам в това научно жури е фактът, че съм срещала докторант Павлета Седова в работен процес и то не къде да е, а на майсторски клас на педагог, който работи с гласа и начините за звукоизвличане, но с дейност, предимно насочена към класическите вокални изпълнители. Учудващо беше за мен в лицето на Павлета да срещна изпълнител в областта на поп и джаз изкуството (тогава тя се изявяваше предимно в сферата на бразилската поп и джаз музика) именно на такъв майсторски клас. Но този факт показва много ясно един важен аспект на нейната личност, а именно интереса ѝ към най-различни, на пръв поглед не

съвсем близки на тясната професионална реализация полета, с оглед все по-пълноценното развиване на талантите ѝ. Когато получих документацията и прочетох темата на дисертационния труд, никак не се изненадах, защото това изследване изключително много приляга на личността на Павлета Седова. В тази посока на мислене ще добавя бакалавърската степен на обучение в специалност „Актьорско майсторство за музикален театър“, а впоследствие и дейността ѝ като преподавател (освен в ЮЗУ „Неофит Рилски“ в специалността „Поп и джаз пеене“) и в НАТФИЗ „Кръстьо Сарафов“, участията ѝ като изпълнител в програми и спектакли с музика в различни стилове и направления, включително и мюзикъли, на сцените на престижни форуми и театрални фестивали. Всичко това е белег, че Павлета Седова не се развива в една плоскост и само в тясно специализиране на своята професия, което идва да докаже, че интересът на докторантката към темата е истински и има своята дълбока обусловеност.

Изненадана бях да науча, че синергитичният принцип като подход в обучението на певци досега не е разглеждан в теоретичното ни пространство. Като се има предвид, че повечето големи вокални изпълнители в световен мащаб се развиват именно на базата на този принцип – в различни области на изкуствата, разширявайки непрекъснато своя кръгзор и умения, за да могат да постигнат изразяването на най-пълния си творчески капацитет. Тенденцията големите артисти да използват синергитичния подход за развиване на талантите си отдавна присъства в сценичната изпълнителска практика. Изглежда, че теорията в случая закъснява и това е доказателство за значимостта и навремеността на настоящия дисертационен труд, чието научно-приложно значение в сферата на новата ни музикална теория е неоспоримо.

Прави впечатление ясното и отчетливо дефиниране на целите и задачите на труда, които са напълно обосновани и разработени със средствата на аналитичния метод, сравнителния анализ и емпиричния подход при

изследването на проблематиката. Дисертацията се характеризира с ясна структура, която позволява присъствието на голямо количество информация, разгръщаща се процеса на развиването на труда. Засегнати са много подтеми, които биха могли да доведат читателя до объркване, ако не бяха представени в ясна и подредена схема.

Първата глава има историко-познавателен характер. В нея са включени отличаващите характеристики на различните стилове джаз и поп музика, тяхното влияние в България, стилове в музиката на България от последните няколко десетилетия, знакови изпълнители, както и учебните заведения, които създават и възпитават бъдещите певци – изпълнители на поп и джаз у нас. Най-съществената част от тази глава на разработката е насочването на вниманието към теоретичните трудове на изявените ни вокални педагожки Алис Боварян и Стефка Оникян. Този преглед дава яснота за състоянието на изпълнителското изкуство в България, с характерните за него жанрове и най-изявени изпълнители, но заедно с това служи и за солидна теоретична основа, на която в своята разработка по-нататък стъпва Павлета Симова.

С навлизането към същината на труда започва разкриването на самия предмет на изследване, а именно – прилагането на синергитичния принцип в работата на вокалния педагог. В същността си този подход се базира на различни практики – разнородни, но обслужващи единната идея за постигане на широка база от възможности за въздействие, като технически и интерпретативен инструментариум, в услуга (в конкретния случай) на младите изпълнители. Като важни съставни части на цялостния изпълнителски и педагогически подход, отнесени към проблематиката на синергитичния принцип, Павлета Симова се докосва до:

-различните техники на пеене, свързани със съответните им стилове, включително и оперното пеене *Belcanto*

-дишането като база и необходимо условие за звуковъзпроизвеждане

-техники от театралното изкуство

-психофизични техники и методите за тяхното прилагане в работата на вокалния педагог

-похвати от психологията като начин за развиване на контрол върху емоциите и чувствата

-танцово изкуство

Неслучайно използвах глагола „докосва се“, защото всички те са посочени и разгледани, но поради тяхната многобройност и разнообразност не са изследвани в дълбочина. Лично на мен ми се искаше малко по-задълбочено навлизане в тази материя с цел разглеждането им като отделно съществуващи понятия и принципи и едва след това да се пристъпи към ролята им на важни компоненти, служещи на по-широкообхватния подход на вокалния педагог, който се отнася до връзката между отделните сфери и нейното отражение върху развитието на младите певци. Искам да отбележа избора на техниката Александър като един от начините за справяне с много проблеми на обучаващите се. Една добре работеща система, която има своето приложение в обучението и на оперни певци, и на актьори – т.е., засяга голям кръг от изпълнители, и която, както виждаме по-нататък, Павлета Симова използва широко в своята педагогическа практика. И това не е случайно, защото техниката Александър е основополагаща, що се отнася до стойката на тялото, до самонаблюдението и до терапевтичното ѝ влияние за всички, които я прилагат: *„Техниката Александър е процес на отказване от неправилни физически, умствени и емоционални навици и замяната им със съзнателен контрол на действие, мисъл и емоция“* (цитат – Автореферат, стр. 32)

Според мен, най-важната част от дисертационния труд, която има и най-изявен приносен характер, е практически насочената Трета глава. Тук се разглежда проявлението на всичко, казано по-горе и неговото приложение в педагогическата практика като нов подход за действие на вокалния педагог. Показани са ценни вокални упражнения за разпяване, както и много физически упражнения, целящи освобождаването от различни проблеми и

корекцията на неправилни навици на изпълнение и сценично поведение, както и развиване на цялостна психо-физична стабилност на младия изпълнител. Много важно нещо, което заслужава специално да бъде подчертано, е авторската идея на докторантката в педагогическата си практика да изготвя индивидуални „Гласови карти“ на всеки студент, в които на базата на няколко основни критерии тя проследява неговото развитие в продължение на четирите години обучение в университета. Разгледани са и различни похвати и подходи към проблемите на студентите, като имитационната техника, използването на текстилни упражнения и т.н. – все начини, които осигуряват една по-широка база и целят да провокират студента в неговата работа за придобиване на редица умения и професионално отношение към своята подготовка и изява на сцена.

Съществено е да се отбележи, че в тази глава Павлета Симова е в „свои води“, тя излага начините си на работа ясно и обстойно, забелязва се познаване в детайли на практическата страна на темата. Изведени са важни и конкретно насочени към студенти и преподаватели базисни стъпки, упражнения, методология. Всички те могат да служат за основа и да ползват както педагозите, така и обучаващите се. Това е част, която определено притежава приносен и приложен характер и аз съжалявам, че тази глава не е по-пълно представена в Автореферата.

Дисертационният труд „Синергитичният подход при обучението на поп и джаз изпълнителя“ демонстрира широк поглед към проблематиката, насочен е към практическото приложение и в голяма степен отразява личния опит на докторантката. Наред с тази висока оценка обаче ми се иска да обърна внимание на факта, че при представяне на такъв труд, на такова образователно и научно ниво, би трябвало изказът и (особено в случая ми се иска да подчертая) граматичното оформление, са от изключително значение. А в това отношение определено има какво да се пожелае.

Приемам за достоверни и практически приложими изведените приноси в настоящето изследване. А с публикуваните три научни статии по изследваната тематика, Павлета Седова ни убеждава, че е изпълнила всички необходими изисквания за успешна защита на докторската си дисертация.

Имайки предвид практическата насоченост на труда, личността на Павлета Седова, както и определено убедителното развиване на Трета глава, която разкрива детайлите и същината на педагогическата работа на докторантката и е доказателство за доброто познаване на материята, дълбокия интерес към разглежданата проблематика, както и успешното му прилагане в практиката, ***предлагам на уважаемото научно жури в настоящия конкурс да присъди на Павлета Ангелова Седова образователната и научна степен „Доктор“ по професионално направление 8.3. – Музикално и танцово изкуство.***

София, 21.02.2020 г.

проф. д-р Боряна Асенова Ламбрева

/...../